

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ, Str. Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 500 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoieru DUMITRU ANTAL

CUPRINSUL:

Congresul Asociației generale a clerului ort. rom.
Sfântul Sinod și reducerile bugetare.
Pr. I. Goron: Bucuria.

Pr. D. N. Ionescu: Noile manuale didactice.
Cronică. — Aviz oficial. — Concursuri pentru în-
tregirea paroh.: Poiana-Ampoiului și Luieriu.

Congresul Asociației generale a clerului ortodox român.

— Ziua întâia. —

Congresul s'a ținut în București în zi-
lele de 21 și 22 Oct., sub prezidenția P.
C. pr. P. Partenie, președintele Asociației.

Ședința cea dintâi a fost precedată de
oficierea sf. liturgii și unei doxologii la bi-
serica Sf. Ilie Gorgani.

Pr. P. Partenie, după formarea biroului,
a rostit următoarea cuvântare:

Salut preoțimea care a venit să onoreze
congresul nostru preoțesc. Și dacă sufletul
ne este mișcat de un înalt sens pe care îl
proiectează aci solidaritatea corpului preo-
țesc, de o mare însemnătate este pentru
mine să constat în deosebi *numărul cel
mare de mireni* veniți să ne întimpine și să
ne aducă prețiosul cuvânt de adeziune su-
fletească.

Este de însemnătate acest gest, fiindcă
problemele Bisericii sunt azi — și au fost
mereu — *probleme ale conștiinței și vita-
lității neamului.*

Biserica a adăpostit vitejia acestui neam,
i-a ocrotit fagurele limbii din cărțile sfinte,
i-a urzit istoriografia, arta și toată cultura.

A făcut Biserica această operă prin le-
rarhia ei, prin clerul său și prin evlavia
miilor de credincioși.

Este o întreagă definiție creștină a tre-
cutului nostru care a existat prin Biserica
și cu Biserica. Noi am fost neam de Ro-
mâni cu valorificare înlăuntru a sensului
etic creștin.

Suntem mândrii de a fi putut face a-
ceasta, dar nu putem uita un moment în-

datoririle pe care Statul le are *către Bi-
serica sa*. Biserica nu poate dezerta un mi-
nut dela rostul ei de *mare regulator* moral
în mijlocul neamului, fiindcă Biserica este
a sufletului și ființei etnice a neamului.

Insă avem datoria de a veghia ca na-
ția noastră să nu fie subminată prin multa
ei generozitate, și biserica dela dominația
sa politică să nu fie expusă la rolul de ce-
nușotcă. Adică dorim ca Dominația acestei
Biserici să fie realitate vie, înțelegându-i-se
de toți bărbații noștri politici rostul său înalt.

Suntem foarte mișcați că Ierarhii noștri
dau în această privință semnalul de trezire,
pentru ca Biserica să fie scutită de jigni-
rile ce i s'au adus, cum de pildă legea cul-
telor și prin *Concordat*, care creiază catolice-
lor la noi în țară „cea mai privilegiată
situație juridică și economică din România“,
pe când Dominanța noastră este o floare
retorică.

Suntem foarte mișcați că I. P. S. Mi-
tropolit Nicolae în scrisoarea ce ne scrie
cu prilejul acestui congres, ne îmboldește
spre *o puternică și cuminte solidaritate*, spre
academice discuții și demne ținute, arătând
semnul eroic al luptelor viitoare pentru a
nu mai primi — sau pentru a repara —
jigniri ca cele ce ni s'au adus la legea cul-
telor și la concordatul obținut statului nos-
tru de catolici.

În această sfântă unire solidară înțele-
gem să pornim la luptă, strânși în jurul
Ierarhiei noastre, în afară de care nu este

cu puțință să redobândim Bisericii pozițiile pierdute și să-i valorificăm drepturile. Dorim însă înaltei noastre ierarhii să-și lămurască însași țințele sale ca să vedem clar drumul unor preocupări și lupte unite, încât dușmanii bisericii să nu poată exploata în folosul lor presupusele împerecheri din sânul Bisericii noastre ortodoxe.

După cum sf. Sinod este *Statul major al Bisericii* și creerul, tot astfel socotim că *clerul* (preoți și cantori) este oștitorul cel din tranșee și de pe frontul creștin în plină trântă cu toate puterile ignoranței, ale superstițiilor, sectelor și chiar *agresiunii* unor confesiuni tolerate și care au consfințit desbinarea dela 1700.

Situația bisericii noastre în ipostasa de Patriarhat îi indică acest rol în prezent.

Dar pentruca biserica și *nația* să fie cu adevărat *dominante* se impune o mobilizare sufletească o cârmuitorilor noștri bisericești și politicești.

Socotim în modestia noastră că un armistițiu politic, între oamenii noștri de conducere, pe o mare perioadă de ani, se impune. Cu acest armistițiu vom crește valorile sufletului bisericesc și național. Cereți deci *solidarizarea ortodoxiei* într'un front comun de luptă pentru a afirma dominanța contra ofensivei catolice, care a obținut spargerea noastră confesională.

Dorința de a vedea din partea Ierarhiei o ținută precisă în problemele ortodoxiei.

Apărarea bisericii și proclamarea armoniei de legătură cu Statul.

Acest armistițiu ar aduce acest bine că nimeni n'ar mai căuta suporturi de sprijin în afară de uriașa solidaritate a neamului, și ar dispărea supralicitarea de concesi pe seama minorităților etnice și confesionale, făcută în paguba dominanței unitare a sufletului românesc. Cu această solidaritate n'am fi tentați nici când să *pensionăm cu banul nostru* funcționari streini, ce-au îndeplinit la străin slujba șovinismului dușmăros față de noi și care în inima lor cântă imnul iridentei, pe când funcționarii români sunt amenințați cu instabilitatea, nesiguranța vieții și cerșitul.

Preoțimea crede că Restaurația monarhică va stabili o linie de simetrie înăuntrul Statului pluriconfesional și va da Bi-

sericii toată ascensiunea solidarității ortodoxe și a strălucitei sale ecumenicități.

Păr. C. Dron aduce salutul I. P. S. Patriarh Miron Cristea, care fiind reținut la serbările universitare dela Cluj, n'a putut fi în mijlocul preoțimii, căreia îi trimite binecuvântarea patriarhală și urare de spor în lucrările congresului.

Roagă în numele I. P. S. Patriarh, ca referenții să depună cât mai multă muncă, competență și obiectivitate pentruca congresul să-și aibă rezultatele dorite.

Păr. Crăciunescu, aduce salutul și binecuvântarea I. P. S. Mitropolit al Ardealului.

Spune că preoțimea din Ardeal se alătură lucrărilor congresului, cari au de scop să determine o nouă viață Biserici în Stat.

Crede că preoțimea va fi solidară ca să poată să-și câștige drepturile călcate.

D-na *Alexandrina Cantacuzino* salută congresul în numele Soc. Ort. a femeilor române.

D. Stancu Brădișteanu, directorul general al cultelor, aduce salutul departamentului cultelor și urează congresului succes.

Departamentul de care ține biserica națională e în deplin acord cu preoțimea în ceea ce privește năzuințele și tendințele bisericii. Biserica ortodoxă română este și va trebui să rămână biserica dominantă a țării. Ea a condus până acum destinele Neamului, ea l-a legănat în vremurile de restriște și ea are datoria să privegheze și de azi înainte la progresul și binele țării românești.

Au mai vorbit primarul orașului București, Prot. *Grig. Cristescu* și Pr. *V. Iordăchescu* profesori de teologie în numele facultăților din București și Chișinău etc., toți relevând importanța bisericii și a slujitorilor ei. După cetirea unei telegrame omagiale M. Sale Regelui, ședința se ridică.

Ședința a doua se deschide la ora 4 d. a. Președințele după ce cetește telegramele trimise I. P. Sf. Sale Patriarhului, I. P. Sf. Sa Mitropolitului Bălan și P. Sf. Ep. Bartolomeu, salută pe diferiții delegați prezenți la ședință.

Face apoi dare de seamă a activității comitetului asoc. clerului în decursul anului. Arată apoi munca ce au depus unii dintre mireni pentru armonizarea învățământului religios superior.

Păr. *Cuciujna* se referă la activitatea depusă de comitet.

Păr. *Nae Radulescu*, referent al secției economice, dă relații asupra stării economice a asociației.

Păr. *G. Paunescu* referindu-se la starea precară în care se găsește cassa asociației, roagă clerul să aprobe ca să se rețină preoților, cu începere dela 1 Ianuarie 1931, cotizatia cuvenită.

Păr. diac. *Chirulescu*, însărcinat cu administrarea gazetei „Graiul Vremii”, organul asociației clerului, face o dare de seamă a mersului acestui ziar.

D. av. *Popescu Tudor* arată necesitatea unui ziar clerical. Să se aleagă o zi în care să se facă chetă pentru ziarul bisericesc.

Pr. *Țincoca-Iași* propune și se admit de congres dezideratele prin care se subliniază că:

— *Autonomia acordată bisericii ortodoxe, să nu însemne un început de separație între Biserică și Stat.*

— *Statul să-și mențină toate obligațiile morale și materiale față de biserică, iar numirea de „dominantă” să devie o realitate.*

— *Biserica nu se simte deloc jignită de controlul material pe care statul e dator să-l facă; deasemenea statul să controleze legalitatea numirilor ce s'ar face în biserică.*

Pr. *Comana* citește referatul economic, Sf. Sa cu date precise de senzaționale amănunte, arată că ortodoxia este tratată pe picior de inferioritate chiar și față de turci.

Biserica unită este privilegiată fără dreptate și fără rațiune, iar concordatul o face să trateze dela egal la egal religia dominantă națională.

Își încheie expunerea citind următoarele deziderate:

Caracterul de „dominantă” pe care Constituția îl recunoaște bisericii ortodoxe, trebuie să devie o realitate și din punct de vedere economic proporționându-se mijloacele materiale pe care Statul le acordă: a) cu numărul de credincioși; b) cu averile ce posedă fiecare cult și c) cu nevoile lor reale.

Preoții fiind funcționari de Stat primesc pensie dela Stat și se bucură de toate drep-

turile și prerogativele funcționarilor publici ca și până în prezent.

Pentru echilibrarea bugetului general al statului, preoțimea cere să se facă reduceri în bugetul ministerului de culte prin suprimarea fondurilor acordate diferitelor culte peste prevederile legale privitoare la averi și la numărul de credincioși.

Preoțimea cere cu insistență și hotărâre ca să nu se suprimă nici un post din personalul parohiilor, considerând orice suprimare ca o lovitură voită, dată cultului ortodox, statornicit prin canoane și tradiție.

Preoțimea cere ca din salariile cântăreșilor să nu se știrbească nimic.

Păr. *Duminica Ionescu* propune ca referatul părintelui Comana să fie tipărit pentru răspândire și prezentat azi comisiei bugetare care lucrează la ministerul finanțelor. Pentru aceasta se alege o delegație compusă din preoții: dr. Ciuhandu, Cuciujna, Negură, d. Nichifor Crainic și păr. Partenie, președintele.

I. P. C. Sa Archim. Scriban luând cuvântul spune:

Congresul acesta ne bucură pentru că e manifestarea voinței de luptă și de a trăi a preoțimei. Într'un an de zile n'aș putea spune ce am dobândit. Pagube însă pentru ortodoxie avem destule. Concordatul începe a-și da roade: Se înființează episcopii unite și încurcături mari se desemnează. Leacul e unul singur: biroul să poarte cuvântul nostru față de legiuitori.

Și avem toată îndrăzneala pentru a dobândi toate biruințele și dreptățile.

Asupra țării s'a revărsat o largă propagandă de descreștinare.

Congresul acesta are deci caracterul de congres misionar. Când vom vrea trezim neamul.

Preoții acum sunt sfioși. După ce ne despărțim să pornim la marea cruciadă a sufletelor.

Indeamnă preoțimea să nu lase poporul din mână, să-i fie furat de alte interese sociale necreștine. Biruințele sociale trebuie să le câștige turma de păstorie a clerului prin mijloacele sf. evanghelii.

Păr. diac. *I. Popescu-Mozaceni* vorbește de lovitura ce se dă bisericii de anumite forțe oculte, cari subminează sub aspectul

moralei universaliste instituțiile creștine. Vorbește de manoperile masoneriei care luptă contra intereselor bisericii. Citește lista francmasonilor din trecutul istoriei, în frunte cu prințul Mavrocordat, Heliade Rădulescu, C. A. Rosetti, Cesar Boliac, Scriban și alții cari au pregătit revoluția.

Ședința de după amiază se inchide la ora 7 jum.

Sf. Sinod și reducerile bugetare

Ierarhii bisericii noastre s'au întrunit Vineri în 24 Oct. c. la Sf. Sinod, sub președinția I. P. S. S. Patriarhului Miron și după discuțiuni au votat următoarea moțiune:

„Biserica ortodoxă română, conștie de grava situație financiară, ce dăinuște greu — în toată lumea — așa și la noi de mai mulți ani — este gata să aducă și de astă dată posibilele jertfe pentru a contribui la ușurarea sarcinilor, ce apasă visteria țării. Ea și în trecut s'a desbrăcat de enorme averi și e bucuroasă, că din ele Statul român și-a putut crea și susține mulțime de instituțiuni necesare; iar unele din acele averi formează și azi patrimoniul său cu rezerve de însemnate valori utilizabile.

Biserica va reduce și va îndemna pe toți la o patriotică restrângere în cheltueli.

Dar fine să constate și cu acest prilej, că mai ales biserica din vechiul regat este abia la începutul dezvoltării sale pe terenul unei vieți administrative autonome, încât funcțiunile sale în plină evoluție reclamă în mod firesc nu reducerea ci sporirea succesiv a funcționarilor și forțelor de muncă dela centrele eparhiale. Pe când alte confesiuni — în raport cu noi — cu ajutorul statului își mențin o situație privilegiată uneori chiar cu un lux de dignitari de prisos; iar ajutoarele pentru materiale întrec ori-ce proporție, ceea-ce jignește atât de greu strămoșeasca biserică a neamului românesc și agită mereu nemulțumiri deplin justificate a credincioșilor ei, mai ales că acele confesiuni dispun și de averi proprii mari față de sărăcia bisericii ortodoxe. Deci ne simțim datori a cere onor. guvern al țării, mai întâi să restabilească echitatea și echilibrul just al ajutoarelor de cult, conform legii cultelor, altcum ce folos că se

votează legi, cari nu se aplică? Numai după această restabilire, vor putea fi proporționate și egale reducerile de 15 la sută din ceea-ce beneficiază și biserica noastră dela stat. — Cerem deci, cu adânc respect, dela onor. guvern în interesul dreptății și a respectării legii: a fixa mai întâi proporția justă a dignitarilor și consilierilor, protopopilor, funcționarilor bisericești, etc., față de numărul sufletelor din eparhii, protopopiate, etc. și a cere reducerea pe această bază justă“.

NOUA LEGE

Bucuria.

„Bucurați-vă pururea întru Domnul. Din nou voui spune: bucurați-vă!“
Filipeni 4. 4.

Nici un om din lume n'a avut în viață și după moarte așa de numeroși și așa de înverșunați dușmani, ca Isus Christos.

Unii dintre acești dușmani îi obiecționează — în primele veacuri ale creștinismului și în zilele noastre a fost mai stăruitoare această obiecțiune, — că Isus a cernit lumea, a înduplecat pe oameni să îmbrace haine de doliu, să trăiască într'o vecinică căință, izgonind în felul acesta dintre oameni un neprețuit bun al acestora: bucuria.

Împotriva acestei obiecțiuni nu se poate răspunde decât cu cuvintele lui Isus: „Pot oare fiii nunții să fie triști, câtă vreme mirele este cu ei? Ci vor veni zile, când mirele va fi luat dela ei, și atunci vor posti.“

Evanghelia este veste bună, veste de bucurie. Isus ne-a adus o veste de bucurie și prin aceasta a adus bucuria în lume. Nu ceea-ce spun dușmanii lui Isus e adevărat, ci mai degrabă e adevărat tocmai contrarul: n'a existat în lume bucurie adevărată, trainică, adâncă, înainte de Christos. Frica de moarte, frica de suferințe și grija zilei de mâne, au împedecat lumea păgână să se poată bucura într'adevăr. Bucuria păgână e simbolizată prin Dionisos: e bucuria beției, a desfrâului; iar după acestea urmează necondiționat decepția, desgustul. Dacă păgânul a putut avea bucurii adevărate, el le-a avut abia în cadrul strănt a vieții lui familiare. Cât de mult a lărgit

Isus acest cadru! Stabilind raportul de tată și fiu între Dumnezeu și oameni și prin porunca iubirii Isus a făcut din întreagă omenimea o singură familie, și a dat astfel nemărginite posibilități de izbucnire sentimentului omenesc de bucurie. Legat în lanțuri, din fundul închisorii, ap. Pavel a putut scrie Filipenilor: „Bucurați-vă pururea întru Domnul. Din nou voi spune: bucurați-vă!“

Dacă totuși există între creștini și de aceia, cari nu știu, cari nu pot să se bucure, aceștia iau parte la cel mai trist, la cel mai demoralizător ospăț posibil; la o nuntă, de unde lipsește mirele. Inchipuiți-vă o astfel de nuntă: rușinea miresei, desperarea părinților, mânia rudeniilor și jena celor chemați. Ospățul poate deveni o strașnică beție, o învălmășeală a jocului, cântărilor și chiuiturilor; dar nimeni nu va putea spune, că un astfel de ospăț are a face ceva cu bucuria!

Unor astfel de nuntași se aseamănă creștinii, cari nu sunt în stare să se bucure: din mijlocul lor lipsește mirele; Christos cel vecinic viu nu este prezent în sufletele lor.

Regretabil, dar sunt și astfel de creștini. Îi puteți vedea îmbrăcați pedant, în haine mohorâte, sure ca sufletul lor sur, fugind de colorile vii, căci n'au văzut niciodată cum a știut Dumnezeu să împodobească o livadă; pășind țepăn, cu privirea în pământ, ori aruncându-o, semnificativ, spre cer. Din gura lor izvoarește o vecinică ocară a ticăloșiei și păcătoșeniei oamenilor, iar rugăciunea lor imploară vărsarea mâniei lui Dumnezeu asupra lumii. — Mai ales între sectari se pot vedea reprezentanți clasici ai acestui fel de creștini. Ei nu-l cunosc pe acel Isus, care a stat cu vameșii la masă, s'a întreținut cu păcătoșii și cu desfrânațele și a cerut binecuvântarea lui Dumnezeu asupra celor ce l-au răstignit. Neștiind face altceva mai bun, decât să critice, lumea poate să înnebunească din pricina lor, niciodată nu se va putea mântui printrânsii. Ei nu știu să râdă; și la văzul lor incremenește râsul și pe buzele altora. Știu aceștia că Dumnezeu *este iubire*?

Vei vedea apoi pe creștinul îngrozit de trecerea peste drumul lui a unui iepure, fugind ca de ciumă de numărul 13 și neîndrăznind să se întoarcă acasă, odată ple-

cat, după vre-un lucru uitat; neîndrăznind, de frica morții, să termine o haină Sâmbăta și necrezând decât în izbânda lucrurilor începute Luni. În ce se deosebește credința acestora, de animismul popoarelor sălbatice? Prin creștinism, aceștia cel mult au adaos la numărul demonilor cari îi încunjură. — Evident, nici aceștia nu știu ce e bucuria; dacă râd, arareori, râsul lor e râs sălbătăcit și nebun. — *Credința lor nu e credința lui Isus.*

Și în fine urmează numărul nespuse de mare al credincioșilor creștini, cari nu au vreme să se bucure, căci îi copleșește grija zilei de mâne: ce vom mânca, ce vom îmbrăca, unde ne vom adăposti? — Sunt creștini, dar nu au *nădejde*.

Toate aceste trei soiuri de creștini dovedesc prin exemplul lor, că înainte de Christos n'a existat bucurie adevărată în lume. Ei nu pot să se bucure, căci au rămas în fundul inimii lor păgâni; ce altceva ar putea fi, dacă nu au credință, nădejde și iubire?

Aceștia au pus vinul cel nou al creștinismului în burduf vechiu; burduful se va sparge și vinul se va vărsa, ca să fie paguba deplină. Ei au luat un petec din stofa cea nouă a învățăturilor lui Christos și au cârpit cu el vestmântul lor cel vechiu. În curând, spărtura va fi și mai mare, iar sufletul lor și mai expus. — Căci ce altceva este religiunea, decât vestmântul sufletului, menit să-l apere de schimbările vremii? Și ce altceva este religiunea creștinilor înșirați în cele trei categorii, — fără credință unii, fără iubire alții și fără nădejde ceilalți, — decât combinarea sufletului evreu și păgân cu învățăturile creștine?

Isus a zis, că vinul cel nou să pune în burduf nou și ne-a cerut să desbrăcăm vestmântul cel vechiu, spre a ne îmbrăca în vestmântul cel nou al învățăturilor sale.

Lumea păgână s'a îmbătat de vin — și a murit.

Lumea creștină se va îmbăta de Duhul sfânt — și va birui!

În vârful muntelui, cu ochii ațânți spre împărăția lui Dumnezeu, care se întrezărea în zarea depărtării, Isus a zis: „bucurați-vă și vă veseliți...“ Și când s'a pogorât din vârful muntelui, în mijlocul semenilor săi, fiii oamenilor, fii lui Dumnezeu, cei ce a-

veau ochi de văzut, cei ce aveau urechi de auzit, au zis: „Iată mirele vine...“ Crainicii împărătești au plecat spre cele patru colțuri ale lumii, chemând stăruitor: „veniți la nuntă!“

Cine e de vină, dacă unii n'au avut bu-nacuviință de a se îmbrăca potrivit pentru nuntă? Pot împiedeca aceștia bucuria celor aleși?

Nici decât. Nimic în lume nu poate stânga bucuria lor; Mirele este cu ei și sunt în posesiunea unei comori, care se înmulțește prin risipă de fapte bune: credința într'un Părinte ocrotitor, nădejdea într'o viață vecinică și iubirea, cu ajutorul căreia amarnica luptă pentru existență, devine jertfă voluntară pentru binele generațiilor ce vor să vină.

„Bucurați-vă și vă veseliți...“

Pr. Ion Goron.

Noile manuale didactice.

În nr. 40 din 5 Oct. c. al revistei *Renașterea* a apărut un articol cu titlul de mai sus. După ce se face o călduroasă recomandare manualelor alcătuite de prof. universitari I. Lupaș, I. Mihălcescu și I. Savin, ca exemplar tipic de manual rău alcătuit, se pomenește „Istoria bisericii ortodoxe române“ la care am colaborat și eu.

Cartea aceasta este într'adevăr plină de greșeli. Dar că ar fi în pripă și fără căldură sufletească, asta n'o pot îngădui criticului meu să spună. Lecțiile sunt scrise de peste 5—6 ani, și acum când mi s'au cerut pentru tipar, revăzute.

Contrazicerile sunt numai în carte, nu și în manuscris. Am și manuscrisul prim și pe cel înaintat comisiilor de cercetare. În nici unul nu se află greșelile ce mi se impută. Mai mult încă. În lecția XXIII găsesc șase cuvinte din fraze diferite lăsate la o parte, șapte sfâlcite, trei puncte dispărute iar frazele ce urmează începând cu literă mică. Recunosc și eu că textul tipărit mai ales la patru lecții, este oribil mutilat. Dar aceasta nu că l-am alcătuit în pripă, ci pentru că editorul întârziind cu tipăritul manualelor, când i-a ajuns rândul acestuia n'a mai așteptat să i se facă corecturile necesare. Ori cine a avut prilej să corecteze un text cules cu mașina, știe că chiar îndreptând o greșală găsită la prima corectură, își poate face altele mai boacâne când bate iarăși rândul. Pentru aceasta trebuie să fii lângă mașină și să vezi cum apare prima foaie chiar dacă ai dat și a treia corectură. Or aceasta nu s'a putut când mașinele umblau și zi și noapte.

Să vedem acum textul: „Stefan..., *tipări cărți numai pentru poporul său*. Dl Iorga în Ist. Bis. rom. Vol. I. pag. 333, zice „S. St. tipărise însă

alte cărți, care nu jigniră pe nimeni, dar făcură să înainteze literatura poporului său“.

Din fraza întreagă se vede acelaș sens. Simion Stefan știuse să se strcoare între stăpânitorii asupritori și între datoria lui față de legea străbună și față de neam (și fără să ia prea mult aminte la obligațiile ce-i puseseră calvinii) — *el tipări cărți numai pentru poporul său*. (Pentru a fi desigur scutit de eventuală rea interpretare, trebuie să scrie cineva numai cu propozițiuni simple.) În asemenea împrejurări el nu face mai mult decât să tipărească cele câteva cărți pentru poporul său.

În fraza a doua este antiteza „*Până la el fuseseră tipărite cărțile lui Coresi, care ajunseseră și dincolo de munte*“. Dacă în text ar trebui să fie „care nu ajunseseră și dincolo de munte“ atunci conjuncția și nu ar avea nici un rost — și ar fi trebuit zis „care nu ajunseseră dincolo de munte“. Sub forma aceasta negativă este însă absurdă. Iată dar un singur nu adăugat cât bucluc poate provoca. Și atunci fraza următoare este firească. După cum Varlaam se îndreaptă către *seminția românească* tot așa și Stefan dobândind curaj scrie cele cuprinse în predosloviea Noului Testament. Până aci, potrivit obligației puse de guvern, se adresa numai poporului său, de acum el se adresează tuturor Românilor. (Vezi N. Iorga Ist. bis. rom. Vol. I, p. 336.) Ștergându-se dar un singur nu, care nu se află în manuscris, nu mai rămâne nici contradicție și nici zăpăceală.

Acum la pag. 88: Culegătorul de sigur a cules bine; la așezarea rândurilor însă unul a căzut. Se poate vedea dar: „Unirea a fost mai mult un act politic pe care clerul exasperat de persecuțiile religioase îndurate din partea Calvinilor, (și aci începe rândul căzut sau pierdut) *l-a făcut cu stăpânirea cea nouă a împăratului. Clerul dar* (și de aci începe ce-a rămas) primia făgăduiala oamenilor împărătești... etc.

La pagina 92 frasa ce-mi trage culegătorul este și mai interesantă. Aci cred că nici nu s'a făcut măcar corectura. Fără să am pretenția să fiu un literat, cred însă că frazele alcătuite nu sunt de natură a-mi categorisi manualul ca cel mai rău dintre toate.

„După furtunatica păstorire a lui Atanasie, ce se sfârșește în 1713 August 19, protopopii din ce în ce mai desorientați, aleșeră pe Wenceslas Frantz, pe care însă împăratul nu-l întări. Temându-se ca să nu se strice unirea, văzând pe de-o parte nestatornicia lui Atanasie care la 1711 iscăli o declarație solemnă în favoarea legii vechi, iar pe de altă parte, cei (nu că) pentru legea veche fiind numeroși și căutând să puie un mitropolit ortodox, numi un român“.

Asigur pe criticul meu, că Păr. Maior care a cercetat manualul a fost de-o scrupulositate și în ce privește adevărul istoric dar și în ce privește alcătuirea frazei, că nu merită o asemenea imputare.

Iar în ce privește atențiunea profesorilor de religie nu este nicidecum nevoie să o mai atragă. Și așa cei din Ardeal n'au cumpărat un singur exemplar.

Și pentru faptul că greșelile sunt din pricina tiparului — și a grabei ce Casa editoare a avut în toamna trecută pentru ca să le scoată în vânzare — nedându-mi răgaz să revăd corecturile, eu însu-mi m'am desinteresat de manual. Este obiceiul ca fiecare autor să-și laude cartea. Eu însă n'am făcut-o. La a doua ediție, pe care voi scoate-o eu însumi, cred că nu voi mai avea prilej să gust asemenea răutăți.

Nădăjduesc că veți face loc acestor rânduri de lămurire — tocmai pentru că să nu mi-se acioleze gândul că, critica făcută cărții ar fi făcută din alte motive decât cele ale unei scrupuloase bunecredințe.

Cu stimă

Pr. Dom. N. Ionescu, profesor.

București, Leon Vodă 4,
1930 Octomvrie 10.

*

N. R. Din considerațiuni de imparțialitate publicăm răspunsul unuia din *cei trei autori* („și alți profesori de seminar“) ai manualului de Istoria bisericii ortodoxe române, de care s'a făcut amintire în articolul *Noile manuale didactice*. Acest răspuns confirmă integral observațiile cuprinse în citatul articol demonstrând *ușurința inadmisibilă*, cu care s'au obicinuit să procedeze unii dintre autorii manualelor didactice, la publicarea lucrărilor lor, fără un control necesar atât din punct de vedere al formei, cât și al fondului.

ASOCIAȚIA CLERULUI „ANDREI ȘAGUNA“.

Nr. 35—1930.

Convocare.

În conformitate cu Art. 10 din Statutele Asociației clerului „Andrei Șaguna“ din Mitropolia ortodoxă română a Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramurășului — având arhierasca binecuvântare — convocăm al X-lea congres ordinar al preoțimii ortodoxe din Ardeal pe zilele de 11 și 12 Noemvrie, la Brașov, cu următorul

Program:

Ziua I. 1. Ora 9: Sf. Liturghie, cu predică și chemarea Duhului Sfânt și cu parastas pentru fericitul adormit întru Domnul, Episcopul militar Dr. Vasile Saftu, primul președinte al Asociației clerului „Andrei Șaguna“ (Biserica Sf. Nicolae). 2. Ora 11: Deschiderea Congresului prin președintele Asociației Prot. Dr. Gh. Ciuhandu. Salutul Autorităților și al reprezentanților diferitelor societăți. (Sala festivă a liceului ortodox „Andrei Șaguna“). 3. Ora 13: Masă comună. 4. Ora 15: Statul și Biserica neamului: Bugetul Ministerului de Culte și Instrucțiune publică. (Referent: Prot. Emilian

Stoica, Sighișoara). 5. Modificarea art. 6 din Legea pentru regimul cultelor. (Referent: Preot Pavel Borzea, Viștea-de-jos). 6. Reforma agrară și Biserica ortodoxă. (Referent: Preot Ioan Crăciun, Șpring. 7. Reforma învățământului teologic. (Referent: Prof. Nicolae Colan, rectorul Acad. teol. din Sibiu). 8. Ora 20:30: Festival religios, cu concursul P. C. Prot. Ion Lupăș, profesor universitar, membru al Academiei Române, care va vorbi despre: „Opera culturală a Bisericii ortodoxe în trecutul neamului“ — și cu al corului bisericii Sf. Adormiri din Brașov, sub conducerea dlui Ion Brânzea (Sala Cinema „Astra“).

Ziua II. 1. Ora 9: Misiunea culturală a preoțimii: Referenți: Prot. Ioan Duma, (Petreșeni), Prot. Aurel Nistor, (Sf. Gheorghe) și Pr. Ioan Ludu, (Prejmer), Discuții asupra problemei. 2. Raportul Comitetului Central pe anul 1929. 3. Raportul cassierului pe anul 1929. 4. Eventuale propuneri (vor fi anunțate Biroului Central al Asociației cu cel puțin 3 zile înainte de Congres). 5. Inchiderea Congresului. (Sala festivă a liceului „Andrei Șaguna“).

Delegații despărțămintelor, aleși conform Art. 6, pct. 1 din Regulament, precum și toți ceice doresc să participe la congres, se vor anunța P. C. Părinte Protopop Dr. Iosif Blaga — Brașov.

Membrii Comitetului Central sunt convocați în ședință pe ziua de 10. Noemvrie a. c., ora 16, în sala festivă a liceului ort. „Andrei Șaguna“ din Brașov; în aceeași zi la ora 18 va avea loc în aceeaș sală consfătuirea membrilor prezenți ai Asociației.

Sibiu, la 10 Octomvrie 1930.

Prot. Dr. Gh. Ciuhandu,
președinte.

Prof. N. Colan,
secretar general.

Știre personală. P. Sf. Sa Episcopul nostru *Nicolae*, în ziua de Joi, 30 Oct., s'a reîntors la reședință, venind din București.

Mulțumită. Tuturor P. C. protopopi și C. preoți cari s'au ostenit la apelul nostru și au luat parte în suita noastră în zilele din 20 și 21 Oct. c., la serbările jubilar ale Universității Regele Ferdinand I. de aici, ce s'au ținut cu tot fastul convenit în pre-

zența M. Sale Regelui Carol II. și a Familiei Regale, le exprimăm mulțumită bine-meritată.

Consiliul eparhial.

Consiliul central bisericesc a ținut ședințe în săptămâna trecută, discutându-se și aprobându-se între altele proiectul pentru administrarea averilor din țară ale bisericilor și mănăstirilor din străinătate. În chestia fondului general bisericesc s'a hotărât ca fiecare eparhie să contribuie la acest fond câte 1% din veniturile ei. În privința salarizării personalului bisericesc, consiliul central va interveni la guvern, spre a-i atrage atenția atât asupra lipsurilor bisericii ortodoxe, cât și a salarizării. Preoții și cântăreții au cele mai mici salarii în raport cu ceilalți funcționari ai statului și Consiliul central nu poate consimți ca din salariile de mizerie ale preoților să se scadă și reducă nici o centimă.

5. Câte o ferdelă de cucuruz dela cca 100 familii.

6. Folosirea alor 5 jug. pădure, ce se va delimita din pădurea bisericii.

Parohia are comunicație bună cu trenul și cu autobusele spre Alba-Iulia și Zlatna.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile de concurs însoțite de documentele prescrise Oficiului protopopesc al tractului Alba-Iulia și în termenul deschis, cu avizul nostru, se vor prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte Oficiului nostru și un act de învoire dela P. Sf. Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan.

Alba-Iulia, la 12 Octomvrie 1930.

Oficiul protop. în conțelegere cu Consil. parohial.

Alexandru Baba, protopop.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia cl. II. *Luieriu*, protopopiatul Reghin, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Locuință în natură și supraedificate.
3. Sesiune parohială 20 jugăre arător și fânaț.
4. Una ferdelă de cucuruz dela fiecare familie.
5. Pășune pentru două vite în pășunea comunală.
6. Circa 10 cară de lemne de foc din pădurea comunală în fiecare an.
7. Stola obicinuită.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererea cu documentele cerute de legile în vigoare oficiului protopopesc ort. rom. al tractului Reghin și cu prealabilă încuviințare se vor prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare, spre a face cunoștință cu poporul.

Toți concurenții vor avea să prezinte act de învoire dela P. S. S. Episcopul nostru.

Reghin, la 28 Septemvrie 1930.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu Cons. paroh.

(38) 2-3

Ioan Maloș, protopop.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ
Nr. 7484—1930.

A V I Z

Se aduce la cunoștința preoților interesați, că Banca „Vatra“ nu mai acordă avansuri de salar preoților, decât cu avizul Prea On. protopopi. Fără acest aviz nu se mai poate obține nici un avans în contul salarului.

Cluj, la 27 Oct. 1930.

Consiliul eparhial.

Nr. 429—1930. (39) 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia *Poiana-Ampoiului*, prot. Alba-Iulia, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Casă parohială corespunzătoare, cu o grădină de 1400 stângini.
3. Sesiune parohială de cca 2 jug. arător și 400 stg. fânaț, precum și folosirea alor două cimitire.
4. Venitele stolare obicinuite.